

Bruksela, 10 grudnia 2024 r.
(OR. en)

16779/24

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2024/0319(COD)

AGRI 879
AGRIORG 182
AGRIFIN 145
AGRILEG 457
CODEC 2313

WNIOSEK

Od:	Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)
Data otrzymania:	10 grudnia 2024 r.
Do:	Thérèse BLANCHET, sekretarz generalna Rady Unii Europejskiej
Nr dok. Kom.:	COM(2024) 577 final
Dotyczy:	Wniosek ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1308/2013, (UE) 2021/2115 i (UE) 2021/2116 w odniesieniu do poprawy pozycji rolników w łańcuchu dostaw żywności

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2024) 577 final.

Załącznik: COM(2024) 577 final

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 10.12.2024 r.
COM(2024) 577 final

2024/0319 (COD)

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

**zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1308/2013, (UE) 2021/2115 i (UE) 2021/2116
w odniesieniu do poprawy pozycji rolników w łańcuchu dostaw żywności**

UZASADNIENIE

1. KONTEKST WNIOSKU

• Przyczyny i cele wniosku

Dzięki kolejnym reformom wspólna polityka rolna (WPR) przesunęła się w kierunku wsparcia dochodu i zorientowania na rynek, co oznacza swobodne kształtowanie cen produktów rolnych. Reformy te były głównie odpowiedzią na wewnętrzne wyzwania, nadwyżki i kryzysy. Większość wyzwań stojących przed sektorem rolnym spowodowana jest jednak czynnikami zewnętrznymi wobec rolnictwa i wymagającymi szerszej reakcji politycznej.

WPR przewiduje już pewne środki mające na celu poprawę pozycji rolników w łańcuchu dostaw żywności. Oczekuje się jednak, że presja na dochody z działalności rolniczej utrzyma się, ponieważ rolnicy borykają się z coraz większym ryzykiem, rosnącymi kosztami nakładów i bardziej rygorystycznymi wymogami produkcyjnymi.

Pandemia COVID-19 i trwająca wojna napastnicza Rosji przeciwko Ukrainie doprowadziły do bezprecedensowego wzrostu kosztów środków produkcji rolnej związanych z energią oraz przedłużającego się okresu wysokiej inflacji, co wpłynęło na koszty ponoszone przez rolników i ceny żywności. Jednocześnie rolnicy nadal dokładają starań, aby ich produkcja była bardziej zrównoważona zgodnie z unijnymi normami.

Ponadto wielu konsumentów, którzy zmagają się ze wzrostem kosztów utrzymania, oparło swoją strukturę konsumpcji na tańszych produktach spożywczych. Doprowadziło to do dalszej destabilizacji dystrybucji wartości dodanej w całym łańcuchu dostaw żywności, co z kolei spowodowało niestabilny podział zysków i kosztów między podmiotami łańcucha, wywołało protesty i zwiększyło nieufność.

Dnia 15 marca 2024 r. Komisja przedstawiła dokument otwierający debatę, w którym ogłosiła zestaw środków mających na celu poprawę pozycji rolników w łańcuchu dostaw żywności. Do zestawu środków zapowiedzianych przez Komisję włączono ukierunkowaną zmianę rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 i powiązanych rozporządzeń dotyczących WPR.

Dnia 26 marca 2024 r. Rada ds. Rolnictwa i Rybołówstwa poparła środki zapowiedziane w dokumencie otwierającym debatę.

W wytycznych politycznych na następną kadencję Komisji Europejskiej na lata 2024–2029 podkreślono potrzebę zapewnienia rolnikom sprawiedliwych i wystarczających dochodów oraz potrzebę skorygowania obecnych zakłóceń równowagi, wzmocnienia pozycji rolników i dalszej ochrony przed nieuczciwymi praktykami handlowymi.

Ponadto strategiczny dialog na temat przyszłości rolnictwa w UE, ogłoszony przez przewodniczącą Komisji Europejskiej w orędziu o stanie Unii w dniu 13 września 2023 r. i zainicjowany w styczniu 2024 r., który zgromadził 29 głównych zainteresowanych stron z europejskiego sektora rolno-spożywczego, społeczeństwa obywatelskiego, społeczności wiejskich i środowisk akademickich w swoim sprawozdaniu końcowym¹, wezwał do poprawy pozycji rolników w łańcuchu wartości. W wytycznych politycznych zawartych w sprawozdaniu z dialogu strategicznego wyraźnie podkreślono, że warunki rynkowe muszą umożliwiać rolnikom i innym podmiotom łańcucha żywnościowego uzyskiwanie godziwych dochodów oraz że stosunki władzy w łańcuchu żywnościowym muszą być zrównoważone.

¹ [Strategiczny dialog na temat przyszłości rolnictwa w UE.](#)

Pierwszy rozdział zaleceń strategicznego dialogu dotyczy sprawiedliwego i konkurencyjnego łańcucha wartości żywności zapewnionego dzięki wzmocnieniu w nim pozycji rolników. Zalecenia odnoszą się w szczególności do umów i zachęcają do uznania danych dotyczących kosztów produkcji i cen za istotne elementy negocjacji umownych oraz do rozważenia możliwości rozpoczęcia negocjacji w przypadku wyjątkowego wzrostu kosztów. Wspomina się w nich również o znaczeniu mechanizmów mediacji. Jeśli chodzi o współpracę, w zaleceniach apeluje się o wzmocnienie organizacji producentów i zrzeszeń organizacji producentów, a także o uproszczenie procesu ich uznawania i ukierunkowane wsparcie na ich rzecz. W ramach strategicznego dialogu uznaje się, że gospodarczy, środowiskowy i społeczny wymiar zrównoważonego rozwoju mają jednakowe znaczenie dla społeczeństw europejskich w ogóle, a w szczególności dla systemów rolno-spożywczych, oraz że WPR powinna propagować pozytywne wyniki środowiskowe i społeczne oraz wspierać dywersyfikację zrównoważonego modelu biznesowego, w tym na przykład krótkie łańcuchy dostaw.

Zgodnie z zaleceniami zawartymi w sprawozdaniu ze strategicznego dialogu należy zatem podjąć działania w celu poprawy pozycji umownej rolników i przywrócenia zaufania podmiotów w łańcuchu dostaw żywności.

• **Spójność z przepisami obowiązującymi w tej dziedzinie polityki**

Art. 39 TFUE określa cele wspólnej polityki rolnej:

- zwiększenie wydajności rolnictwa przez wspieranie postępu technicznego, racjonalny rozwój produkcji rolnej, jak również optymalne wykorzystanie czynników produkcji, zwłaszcza siły roboczej;
- zapewnienie w ten sposób odpowiedniego poziomu życia ludności wiejskiej, zwłaszcza przez podniesienie indywidualnego dochodu osób pracujących w rolnictwie;
- stabilizacja rynków;
- zagwarantowanie bezpieczeństwa dostaw;
- zapewnienie rozsądnych cen w dostawach dla konsumentów.

Niniejszy wniosek jest spójny z tymi celami i z ogólną filozofią obecnie obowiązujących rozporządzeń w sprawie WPR (rozporządzenia w sprawie wspólnej organizacji rynków rolnych², rozporządzenia w sprawie planów strategicznych WPR³ oraz rozporządzenia w sprawie finansowania WPR, zarządzania nią i monitorowania jej⁴).

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 671, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1308/2024-05-13>).

³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiające przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013 (Dz.U. L 435 z 6.12.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/2024-05-25>).

⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2116 z dnia 2 grudnia 2021 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 (Dz.U. L 435 z 6.12.2021, s. 187, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2116/2022-08-26>).

- **Spójność z innymi politykami Unii**

Niniejszy wniosek zmienia niewielką liczbę przepisów obecnie obowiązujących rozporządzeń w sprawie WPR, nie zmieniając ich istoty. Ponieważ przepisy te są spójne z innymi politykami Unii, wniosek jest również spójny z tymi politykami.

2. PODSTAWA PRAWNA, POMOCNICZOŚĆ I PROPORCJONALNOŚĆ

- **Podstawa prawna**

Podstawę prawną wniosku stanowi art. 42 akapit pierwszy i art. 43 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), ponieważ: (i) wniosek zmienia rozporządzenie (UE) nr 1308/2013, rozporządzenie (UE) 2021/2115 i rozporządzenie (UE) 2021/2116, z których wszystkie opierają się na art. 43 ust. 2 TFUE; oraz (ii) rozporządzenie (UE) nr 1308/2013 opiera się również na art. 42 akapit pierwszy TFUE, a niniejszy wniosek zawiera również przepisy regulujące (nie)stosowanie reguł konkurencji.

- **Pomocniczość (w przypadku kompetencji niewyłącznych)**

Niniejszy wniosek zmienia obowiązujące rozporządzenia przyjęte na szczeblu UE, które mają zastosowanie we wszystkich państwach członkowskich.

Celem zmian jest poprawa pozycji rolników w łańcuchu dostaw produktów rolno-spożywczych poprzez: (i) uproszczenie zasad uznawania organizacji producentów; (ii) podniesienie skuteczności przepisów dotyczących zawierania umów; (iii) określenie zasad stosowania międzysektorowych określeń fakultatywnych w odniesieniu do terminów „uczciwy”, „sprawiedliwy” i równoznacznych, a także „krótkie łańcuchy dostaw”; (iv) wprowadzenie możliwości przyznawania państwom członkowskim unijnego wsparcia finansowego na środki podejmowane przez operatorów w okresach poważnych zakłóceń równowagi na rynku; oraz (v) zwiększenia stopnia organizacji sektora rolnego w państwach członkowskich poprzez wspieranie organizacji producentów wdrażających programy operacyjne oraz poprawę wdrażania interwencji sektorowych w innych sektorach, o których mowa w art. 42 lit. f) rozporządzenia (UE) 2021/2115.

W zmianach zachowano równe warunki działania dla producentów oraz stopień harmonizacji już osiągnięty dzięki obowiązującym rozporządzeniom. Uznaje się zatem, że nie mogą one zostać wdrożone przez państwa członkowskie działające samodzielnie.

- **Proporcjonalność**

Wniosek zmienia obowiązujące rozporządzenia jedynie w zakresie, w jakim jest to absolutnie niezbędne do osiągnięcia celów określonych powyżej, a jednocześnie gwarantuje, że zmiany pozostają ukierunkowane i zapewniają odpowiednią elastyczność.

Proponowane zmiany dotyczą jedynie określonych aspektów ograniczonej liczby przepisów obowiązujących rozporządzeń. Ulepszają one i bardziej wzmacniają obowiązujące przepisy dotyczące umów z udziałem rolników i ich organizacji z innymi podmiotami w łańcuchu, a także zwiększają siłę przetargową organizacji producentów i ich zrzeszeń, zmniejszają obciążenia administracyjne związane z ich uznawaniem oraz ustanawiają ramy sprzyjające systemom dobrowolnym i porozumieniom mającym na celu poprawę wynagrodzeń rolników i inicjatyw na rzecz zrównoważonego rozwoju społecznego.

- **Wybór instrumentu**

Ponieważ wniosek zmienia obowiązujące rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady, zmiany te muszą również zostać wprowadzone rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady.

3. WYNIKI OCEN *EX POST*, KONSULTACJI Z ZAINTERESOWANYMI STRONAMI I OCEN SKUTKÓW

- **Oceny *ex post*/oceny adekwatności obowiązującego prawodawstwa**

Wniosek dotyczący ukierunkowanych zmian w rozporządzeniu o wspólnej organizacji rynków produktów rolnych i innych rozporządzeniach związanych z WPR jest jednym ze środków zapowiedzianych w dokumencie Komisji otwierającym debatę z dnia 15 marca 2024 r. Ze względu na pilną potrzebę zareagowania na naglące wyzwania, przed którymi stoi obecnie sektor rolny, oraz pilną potrzebę podjęcia działań w odpowiedzi na protesty rolników, nie przeprowadzono oceny *ex post* ani oceny adekwatności obowiązujących przepisów.

- **Konsultacje z zainteresowanymi stronami**

Ze względu na pilną potrzebę podjęcia działań w odpowiedzi na naglące problemy stojące przed europejskim sektorem rolnym nie przeprowadzono zaproszenia do zgłaszania uwag ani konsultacji publicznych. Przeprowadzono jednak konsultacje z odpowiednimi zainteresowanymi stronami w ramach ukierunkowanych spotkań (zob. „Gromadzenie i wykorzystanie wiedzy eksperckiej”).

- **Gromadzenie i wykorzystanie wiedzy eksperckiej**

Chociaż z powodu pilnej potrzeby podjęcia działań nie przeprowadzono zaproszenia do zgłaszania uwag ani konsultacji publicznych, Komisja kilkakrotnie przedstawiła proponowane środki Radzie, powiększonej grupie dialogu obywatelskiego na spotkaniu z zainteresowanymi stronami, europejskiej sieci organów ochrony konkurencji, a także na spotkaniach dwustronnych z udziałem wszystkich odpowiednich zarejestrowanych w UE stowarzyszeń w łańcuchu dostaw produktów rolno-spożywczych, w tym stowarzyszeń konsumentów.

- **Ocena skutków**

Ze względu na pilną potrzebę podjęcia działań w odpowiedzi na naglące wyzwania, przed którymi stoi obecnie sektor rolnictwa, nie można było przeprowadzić oceny skutków.

Proponowane środki zostały jednak opracowane na podstawie uwag otrzymanych od zainteresowanych stron, w szczególności podczas posiedzenia poszerzonej grupy dialogu obywatelskiego, od europejskiej sieci organów ochrony konkurencji oraz podczas spotkań dwustronnych z udziałem wszystkich odpowiednich zarejestrowanych w UE stowarzyszeń w łańcuchu dostaw produktów rolno-spożywczych, w tym stowarzyszeń konsumentów, a także od przewodniczącego Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi Parlamentu Europejskiego.

Są one również zgodne z odpowiednimi zaleceniami strategicznego dialogu na temat przyszłości rolnictwa w UE z września 2024 r.

Wpływ wniosku będzie zależał od wprowadzenia pewnych dobrowolnych środków przez rolników i nabywców produktów rolnych, a także od decyzji państw członkowskich o skorzystaniu z przewidzianych opcji i odstępstw.

W ciągu trzech miesięcy od przyjęcia wniosku przygotowany zostanie dokument roboczy służb Komisji. Dokument ten będzie zawierał jasny opis poruszonych kwestii,

proponowanych ukierunkowanych zmian i ich prawdopodobnego wpływu, a także podsumowanie informacji zwrotnych otrzymanych od zainteresowanych stron.

- **Sprawność regulacyjna i uproszczenie**

Niniejszy wniosek jest jednym ze środków zapowiedzianych jako część pakietu uproszczeń w dokumencie Komisji otwierającym debatę z dnia 15 marca 2024 r. Zmniejszenie obciążenia administracyjnego pod względem ilościowym zostanie w miarę możliwości przedstawione w dokumencie roboczym służb Komisji.

- **Prawa podstawowe**

Wniosek został przygotowany z poszanowaniem praw podstawowych i zasad uznanych w szczególności w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej.

4. WPŁYW NA BUDŻET

Wniosek nie ma wymiernego wpływu na budżet UE.

Chociaż środki 12–17 (wymienione w pkt 5 Elementy fakultatywne – Szczegółowe objaśnienia poszczególnych przepisów wniosku) mogą przyspieszyć realizację programów operacyjnych przez organizacje producentów i w konsekwencji zwiększyć wydatki, wszelkie powiązane wydatki pozostaną w ramach podpułapu EFRG.

Jeśli chodzi o rezerwę rolną finansowaną w ramach EFRG, wniosek nie przewiduje żadnych zmian jej ogólnej kwoty. Chociaż wykorzystanie rezerwy do finansowania środków przyjętych na podstawie art. 222 WRR może mieć konsekwencje dotyczące ewentualnego przydziału kwot na inne środki nadzwyczajne w danym roku, na obecnym etapie nie można ich określić ilościowo.

Unijna pomoc finansowa dla organizacji producentów owoców i warzyw zatwierdzonych przez państwa członkowskie do celów realizacji programów operacyjnych będzie ograniczona do pewnego odsetka wartości produkcji sprzedanej tych organizacji producentów (od 4,1 % do 5,5 % w zależności od rodzaju beneficjentów i realizowanych celów).

Wniosek zawiera przepisy dające państwom członkowskim pewien stopień elastyczności w odniesieniu do przydziałów finansowych na rodzaje interwencji w formie płatności bezpośrednich oraz na rodzaje interwencji w „innych” sektorach. Środki finansowe udostępnione na unijną pomoc finansową dla organizacji producentów działających w „innych” sektorach będą ograniczone do kwot przesuniętych (w granicach odpowiedniego przepisu prawnego) z płatności bezpośrednich ustalonych przez państwa członkowskie i zatwierdzonych przez Komisję. W przypadku gdy państwa członkowskie zdecydują się skorzystać z tej elastyczności, będzie ona miała wpływ wyłącznie na przydziały płatności bezpośrednich i „inne” sektory, a zmiana pozostanie w EFRG. Na obecnym etapie nie można określić ilościowo wpływu.

5. ELEMENTY FAKULTATYWNE

- **Plany wdrożenia i monitorowanie, ocena i sprawozdania**

Wniosek zmienia rozporządzenie (UE) nr 1308/2013, rozporządzenie (UE) 2021/2115 i rozporządzenie (UE) 2021/2116. W związku z tym plan wdrażania i monitorowanie, ocena i sprawozdania pozostają takie same jak w obecnych ramach.

- **Dokumenty wyjaśniające (w przypadku dyrektyw)**

Nie dotyczy (przedmiotowy akt jest rozporządzeniem).

- **Szczegółowe objaśnienia poszczególnych przepisów wniosku**

Po pierwsze, należy ustanowić minimalne wymogi dotyczące stosowania terminów opisujących warunki handlowe zapewniające sprawiedliwy przydział wartości dodanej dla rolników. Celem jest zwiększenie przejrzystości i wiarygodności stosowania tych terminów, co pozwoli zapewnić sprawiedliwy przydział wartości dodanej w całym łańcuchu dostaw żywności, zapobiegać niewłaściwemu stosowaniu takich terminów oraz zapewnić konsumentom wiarygodne informacje na temat sprawiedliwego przydziału wartości dodanej dla rolników i krótkich łańcuchów dostaw.

Po drugie, każda dostawa produktów rolnych powinna być objęta pisemną umową, z zastrzeżeniem pewnych wyjątków i możliwości zwolnienia przez państwa członkowskie niektórych produktów rolnych z tego wymogu.

Po trzecie, umowy pisemne powinny zawierać pewne elementy zapewniające przejrzystość i przewidywalność przy obliczaniu ostatecznej ceny.

Po czwarte, umowy na okres dłuższy niż sześć miesięcy powinny zawierać klauzulę przeglądową umożliwiającą rolnikom, organizacjom producentów lub zrzeszeniom organizacji producentów złożenie wniosku o zmianę umowy, w szczególności w sytuacjach, w których cena nie pokrywałaby już kosztów produkcji, oraz rozwiązanie umowy w przypadku odrzucenia takiego wniosku.

Po piąte, państwa członkowskie powinny ustanowić mechanizm mediacji i udostępnić go stronom, które chcą z niego skorzystać.

Po szóste, należy uprościć obowiązujące przepisy dotyczące definicji i uznawania organizacji producentów. Ponadto, aby zacieśnić współpracę między producentami produktów ekologicznych, należy jednoznacznie umożliwić tym producentom zakładanie organizacji producentów oraz ich uznawanie.

Po siódme, należy doprecyzować obowiązujące przepisy dotyczące organizacji producentów w celu zapewnienia, aby organizacje producentów były ustanawiane z inicjatywy rolników i kontrolowane zgodnie z zasadami umożliwiającymi należącym do nich rolnikom demokratyczną kontrolę ich organizacji i decyzji przez nie podejmowanych.

Po ósme, należy zezwolić nieuznanym organizacjom producentów, w tym spółdzielniom, na negocjowanie warunków umownych w imieniu ich członków w odniesieniu do części lub całości ich produkcji.

Po dziewiąte, uznane zrzeszenia organizacji producentów powinny mieć możliwość negocjowania warunków umownych w imieniu swoich uznanych członków organizacji producentów.

Po dziesiąte, do wykazu celów, które uznana organizacja międzybranżowa może realizować, należy włączyć propagowanie inicjatyw, w których do określania warunków handlowych stosowane są określenia fakultatywne, takie jak „uczciwy”, „sprawiedliwy” lub terminy równoznaczne oraz „krótki łańcuch dostaw”.

Po jedenaste, wertykalne i horyzontalne inicjatywy współpracy dotyczące produktów rolnych i spożywczych, mające na celu stosowanie niektórych wymogów zrównoważonego rozwoju

społecznego, które są bardziej rygorystyczne niż wymogi obowiązkowe, nie powinny podlegać stosowaniu art. 101 ust. 1 TFUE.

Po dwunaste, należy zmienić rozporządzenie (UE) 2021/2115 w odniesieniu do rodzajów interwencji w niektórych sektorach. Ponadto należy zwiększyć unijną pomoc finansową dla programów operacyjnych w niektórych sektorach.

Po trzynaste, wsparcie finansowe Unii dla programów operacyjnych realizowanych przez organizacje producentów w sektorze owoców i warzyw w państwach członkowskich, w których stopień zorganizowania producentów nie sięgał 10 % przez trzy kolejne lata poprzedzające realizację programu operacyjnego, należy zwiększyć z 50 % do 60 %.

Po czternaste, należy przyznać specjalną zachętę młodym rolnikom i nowym rolnikom przystępującym do uznanej organizacji producentów, którzy podejmują inwestycje realizowane na ich terenie.

Po piętnaste, wsparcie finansowe Unii dla organizacji producentów i zrzeszeń organizacji producentów w przypadku niekorzystnych zjawisk meteorologicznych, klęsk żywiołowych, chorób roślin lub porażeń agrofagami należy pod pewnymi warunkami zwiększyć z 50 % do 70 % faktycznie poniesionych wydatków.

Po szesnaste, od 2025 r. państwa członkowskie powinny mieć możliwość wykorzystania do 6 % swoich przydziałów płatności bezpośrednich na wsparcie sektorów określonych w art. 1 ust. 2 lit. a)–h), k), m), o)–t) i w) rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 oraz sektorów obejmujących produkty wymienione w załączniku VI do rozporządzenia (UE) 2021/2115.

Po siedemnaste, należy zmienić rozporządzenie (UE) 2021/2116, aby umożliwić wykorzystanie rezerwy rolnej na wsparcie określonych kategorii działań zbiorowych podejmowanych przez niektóre podmioty prywatne w celu ustabilizowania sektorów dotkniętych poważną nierównowagą na rynku.

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

**zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1308/2013, (UE) 2021/2115 i (UE) 2021/2116
w odniesieniu do poprawy pozycji rolników w łańcuchu dostaw żywności**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 42
akapit pierwszy i art. 43 ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Trybunału Obrachunkowego¹,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego²,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów³,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Sektor rolny, a w szczególności rolnicy, stoi przed szeregiem wyzwań. Pandemia COVID-19 i trwająca wojna napastnicza Rosji przeciwko Ukrainie doprowadziły do bezprecedensowego wzrostu kosztów środków produkcji rolnej związanych z energią oraz przedłużającego się okresu wysokiej inflacji, co wpłynęło na koszty ponoszone przez rolników i ceny żywności. Jednocześnie rolnicy nadal dokładają starań, aby ich produkcja była bardziej ekologiczna. Wielu konsumentów, którzy zmagają się ze wzrostem kosztów utrzymania, oparło również swoją strukturę konsumpcji na tańszych produktach spożywczych. Doprowadziło to do dalszej destabilizacji dystrybucji wartości dodanej w całym łańcuchu dostaw żywności i zwiększyło stopień niepewności, w jakiej działają rolnicy, wywołując protesty i nieufność. Należy zatem przyjąć środki w celu sprostania tym wyzwaniom i przywrócenia zaufania podmiotów w łańcuchu dostaw żywności.
- (2) Różne podmioty w łańcuchu dostaw produktów rolnych i spożywczych, prowadzące działalność na różnych etapach produkcji, przetwarzania, wprowadzania do obrotu, dystrybucji i sprzedaży detalicznej, opracowały systemy i etykiety propagujące warunki handlowe zapewniające sprawiedliwy przydział wartości dodanej dla rolników oraz tworzenie i utrzymywanie krótkich łańcuchów dostaw. Minimalne wymogi dotyczące stosowania określeń fakultatywnych opisujących te warunki handlowe są niezbędne do zwiększenia przejrzystości i wiarygodności stosowania tych terminów w łańcuchu dostaw żywności i będą uzupełnieniem obowiązujących

¹ Dz.U. C [...] z [...], s. [...].

² Dz.U. C [...] z [...], s. [...].

³ Dz.U. C [...] z [...], s. [...].

przepisów dotyczących etykietowania żywności, w szczególności rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011⁴.

- (3) W interesie zwiększenia zaufania i sprawiedliwości w całym łańcuchu dostaw żywności terminy „uczciwy”, „sprawiedliwy” lub terminy równoznaczne powinny być stosowane wyłącznie w celu określenia warunków handlowych, które zapewniają stabilność i przejrzystość stosunków handlowych między rolnikami a podmiotami skupującymi oraz ustalanie cen uznawane za sprawiedliwe przez zainteresowanych rolników oraz które sprzyjają celom zrównoważonego rozwoju ONZ i przyczyniają się do ich realizacji, również w sposób zgodny z załącznikiem I do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1760⁵.
- (4) Termin „krótki łańcuch dostaw” powinien być stosowany wyłącznie w celu określenia warunków handlowych, w przypadku których istnieje bezpośredni związek między rolnikami a konsumentami, umożliwiający bezpośrednią wymianę informacji na temat procesu produkcji i produktu, m.in. za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość lub pośrednika w obrocie handlowym, który zapewnia taką wymianę w momencie sprzedaży. Ewentualnie termin ten może być również stosowany w przypadku, gdy istnieje ścisły związek między rolnikami a konsumentami znajdującymi się w bliskiej odległości geograficznej, także w kontekście transgranicznym. Będzie to zachętą dla konsumentów do płacenia cen, które sprawiedliwie wynagradzają rolników za ich produkcję, wzmocni i przyspieszy rozwój obszarów wiejskich, a także zwiększy przejrzystość, jeśli chodzi o pochodzenie produktów i metod produkcji.
- (5) W świetle warunków rynkowych, zmieniających się oczekiwań konsumentów, postępów zarówno w zakresie norm handlowych, jak i odpowiednich norm międzynarodowych, należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze w celu zapewnienia jednolitych warunków stosowania określeń fakultatywnych opisujących warunki handlowe związane ze sprawiedliwym przydziałem wartości dodanej dla rolników oraz tworzeniem i utrzymywaniem krótkich łańcuchów dostaw. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011⁶.
- (6) Z tych samych powodów należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów zgodnie z art. 290 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w odniesieniu do dodatkowych określeń fakultatywnych równoznacznych z terminami „uczciwy” lub „sprawiedliwy”.

⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1924/2006 i (WE) nr 1925/2006 oraz uchylenia dyrektywy Komisji 87/250/EWG, dyrektywy Rady 90/496/EWG, dyrektywy Komisji 1999/10/WE, dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, dyrektyw Komisji 2002/67/WE i 2008/5/WE oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 608/2004 (Dz.U. L 304 z 22.11.2011, s. 18, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1169/oj>).

⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1760 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju oraz zmieniająca dyrektywę (UE) 2019/1937 i rozporządzenie (UE) 2023/2859, (Dz.U. L, 2024/1760, 5.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj>).

⁶ Rozporządzenie (UE) nr 182/2011 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

- (7) Chociaż państwa członkowskie mogą utrzymać lub wprowadzić przepisy krajowe określające dodatkowe wymogi dotyczące stosowania określeń fakultatywnych w warunkach handlowych, przepisy te nie powinny utrudniać, ograniczać ani uniemożliwiać stosowania tych terminów w odniesieniu do produktów legalnie wyprodukowanych lub wprowadzonych do obrotu w innym państwie członkowskim.
- (8) Stosowanie pisemnych umów odgrywa kluczową rolę, jeśli chodzi o rozliczalność operatorów, zwiększanie świadomości na temat znaczenia sygnałów rynkowych, dostosowywanie podaży do popytu, poprawę transmisji cen w łańcuchu dostaw, zwiększanie przejrzystości oraz zapobieganie nieuczciwym praktykom handlowym i ich zwalczanie. Należy zatem rozszerzyć przepisy dotyczące stosunków umownych w sektorze mleczarskim na produkty inne niż mleko surowe, przy jednoczesnym zapewnieniu zgodności z przepisami dotyczącymi stosunków umownych, mającymi zastosowanie do innych sektorów rolnych.
- (9) W celu zwiększenia elastyczności dla państw członkowskich i uproszczenia procedury uznawania organizacji producentów, a tym samym zmniejszenia kosztów transakcji i poprawy efektywności, przepisy dotyczące organizacji producentów powinny umożliwiać ich uznawanie na podstawie jednego wniosku obejmującego wiele sektorów i produktów. Ponadto, aby zacieśnić współpracę między producentami produktów ekologicznych, należy jednoznacznie przewidzieć zakładanie organizacji producentów oraz ich uznawanie przez tych producentów. Kryteria uznawania organizacji producentów i ich statuty powinny również zawierać założenie, że organizacje producentów są ustanawiane z inicjatywy rolników i kontrolowane zgodnie z zasadami umożliwiającymi należącym do nich rolnikom demokratyczną kontrolę ich organizacji i decyzji przez nie podejmowanych. Nie powinno to wykluczać udziału innych producentów, którzy nie są rolnikami, ani podmiotów niebędących producentami w organizacjach producentów.
- (10) Aby wspierać dalszy zrównoważony rozwój, który jest podstawową zasadą Traktatu i priorytetowym celem polityki Unii, a także aby zapewnić przejrzystość, stabilność i sprawiedliwość w stosunkach handlowych między rolnikami a podmiotami skupującymi w całym łańcuchu dostaw, państwa członkowskie powinny mieć możliwość uznawania organizacji producentów, które realizują konkretne cele z określeniami fakultatywnymi dotyczącymi warunków handlowych, takimi jak „uczciwy”, „sprawiedliwy” lub terminami równoznacznymi oraz „krótki łańcuch dostaw”.
- (11) Aby zapewnić rolnikom odpowiedni poziom życia, wzmocnić ich pozycję negocjacyjną wobec przetwórców i innych uczestników łańcucha dostaw oraz zapewnić bardziej sprawiedliwą dystrybucję wartości dodanej w łańcuchu dostaw, należy rozszerzyć możliwość negocjowania warunków umownych w imieniu ich członków na nieuznane organizacje producentów, w tym spółdzielnie, w odniesieniu do części lub całości ich produkcji. Aby zapewnić ich równe traktowanie z członkami uznanych organizacji producentów, możliwość ta powinna podlegać odpowiednim ograniczeniom. Nieuznane organizacje producentów korzystające z tej możliwości powinny w szczególności spełniać kryteria uznania określone na poziomie Unii i prowadzić działalność określoną w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady

(UE) nr 1308/2013⁷, w tym zajmować się koncentracją podaży i wprowadzać do obrotu produkty swoich członków.

- (12) Aby poprawiła się pozycja negocjacyjna uznanych organizacji producentów i rozwój produkcji rolnej był rentowny, uznane zrzeszenia organizacji producentów powinny mieć możliwość negocjowania w imieniu swoich członków warunków umownych, w tym cen, w odniesieniu do części lub całości produkcji swoich członków. Należy dopuścić taką możliwość, pod warunkiem że organizacje będące członkami tych zrzeszeń nie są również członkami innego zrzeszenia organizacji producentów, a wielkość produkcji objętej działalnością zrzeszenia nie przekracza 33 % całkowitej produkcji krajowej w danym państwie członkowskim. W celu utrzymania efektywnej konkurencji na rynku uznane zrzeszenia organizacji producentów nie powinny mieć również możliwości negocjowania warunków umownych, w przypadku gdy zrzeszenia te obejmują nieuznane organizacje producentów.
- (13) Aby zapobiec sytuacji, w której podmioty skupujące osłabiają pozycję negocjacyjną organizacji producentów, należy wprowadzić odpowiednie zabezpieczenia dotyczące kontaktów między nabywcami a członkami tych organizacji producentów. Chociaż podmioty skupujące mogą kontaktować się z członkami organizacji producentów, kontakty te nie powinny zagrażać realizacji celów organizacji producentów ani koncentracji podaży i wprowadzaniu produktów do obrotu.
- (14) Organizacje międzybranżowe odgrywają ważną rolę w ułatwianiu dialogu między podmiotami w łańcuchu dostaw oraz w propagowaniu najlepszych praktyk, przejrzystości rynku, stabilności i sprawiedliwości w stosunkach handlowych między rolnikami a podmiotami skupującymi w całym łańcuchu dostaw. Należy zatem włączyć propagowanie inicjatyw na rzecz włączenia określeń fakultatywnych dotyczących warunków handlowych, takich jak „uczciwy”, „sprawiedliwy” lub terminy równoznaczne oraz „krótki łańcuch dostaw”, do wykazu celów, które uznana organizacja międzybranżowa może realizować.
- (15) Niektóre państwa członkowskie ustaliły, że wszystkie dostawy produktów rolnych na ich terytorium mają być objęte pisemnymi umowami między stronami. W przypadkach gdy państwa członkowskie nie korzystają z tej możliwości, rolnicy, organizacje producentów lub zrzeszenia organizacji producentów mogą zwrócić się o zastosowanie pisemnych umów. Ze względu jednak na słabszą pozycję negocjacyjną rolników i obawę przed odwetem handlowym ze strony podmiotów skupujących rolnicy i ich stowarzyszenia mogą mieć trudności z wystąpieniem z takim wnioskiem. Aby zwiększyć zaufanie, przejrzystość i efektywność w łańcuchu dostaw oraz umożliwić wszystkim rolnikom, organizacjom producentów i zrzeszeniom organizacji producentów korzystanie z umów pisemnych, dostawy produktów rolnych w Unii realizowane przez rolnika, organizację producentów lub zrzeszenie organizacji producentów do przetwórcy, dystrybutora lub sprzedawcy detalicznego powinny być objęte pisemną umową.
- (16) Aby lepiej uwzględnić sygnały płynące z rynku i poprawić transmisję cen, państwa członkowskie powinny mieć możliwość wymagania pisemnych umów na dostawę produktów rolnych przez producentów innych niż rolnicy, organizacje producentów

⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 671, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1308/oj>).

lub zrzeczenia organizacji producentów oraz wymagania, aby podmioty skupujące korzystały z pisemnych ofert dotyczących umów na dostawę produktów rolnych. W celu uproszczenia i zmniejszenia kosztów transakcji w niniejszym rozporządzeniu należy ustanowić pewne wyjątki od wymogu stosowania pisemnych umów lub pisemnych ofert dotyczących umów oraz umożliwić państwom członkowskim zwolnienie niektórych dostaw z wymogu stosowania pisemnych umów lub pisemnych ofert, a jednocześnie pozostawić rolnikom i ich stowarzyszeniom możliwość wnioskowania o korzystanie z pisemnych umów lub pisemnych ofert w przypadku braku takiego obowiązku.

- (17) Wymagane stosowanie pisemnych umów na dostawę produktów rolnych oraz podstawowe warunki ich stosowania powinny zostać określone na poziomie Unii, przy jednoczesnym zapewnieniu, aby prawo stron do negocjowania wszystkich elementów umów nie było ograniczone bardziej niż jest to absolutnie niezbędne.
- (18) Aby zachęcić strony do zawarcia ugody w przypadku sporów dotyczących zawarcia lub przeglądu pisemnej umowy, państwa członkowskie powinny ustanowić mechanizmy mediacji. Państwa członkowskie powinny informować Komisję o mechanizmach mediacji obowiązujących na ich terytorium lub o ich ustanowieniu, a Komisja może ułatwiać wymianę najlepszych praktyk w zakresie tych mechanizmów.
- (19) Aby ułatwić funkcjonowanie mechanizmów transmisji cen, w przypadku gdy na ostateczną cenę do zapłaty za dostawę produktów rolnych składa się kombinacja różnych czynników określonych w umowie, czynniki te powinny obejmować obiektywne wskaźniki, indeksy lub metody obliczania, które są łatwo zrozumiałe dla stron. Aby uniknąć sytuacji, w której rolnicy są zmuszeni do systematycznej sprzedaży poniżej swoich kosztów produkcji, wskaźniki, indeksy i metody obliczania ostatecznej ceny powinny odzwierciedlać zmiany warunków rynkowych i kosztów produkcji dostarczanych produktów rolnych.
- (20) Z uwagi na trudną pozycję negocjacyjną rolników i ich organizacji, niedawne przypadki znacznej zmienności kosztów środków produkcji rolnej i cen rynkowych oraz na potrzebę skuteczniejszej transmisji cen w ramach łańcucha dostaw, umowy na okres dłuższy niż 6 miesięcy powinny zawierać klauzulę przeglądową, która może być uruchamiana przez rolników i ich organizacje. Taka klauzula powinna umożliwiać rolnikom zwrócenie się w dowolnym momencie po upływie 6 miesięcy o zmianę elementów umowy i pozwalać im na rozwiązanie umowy w przypadku braku porozumienia w sprawie zmiany umowy, bez naruszania prawa stron do negocjowania innych możliwości zmiany umowy.
- (21) Aby zwiększyć przejrzystość umów i przyczynić się do bardziej sprawiedliwych praktyk handlowych, państwa członkowskie powinny mieć możliwość wymagania rejestracji pisemnych umów na dostawę produktów rolnych.
- (22) Niektóre wertykalne i horyzontalne inicjatywy współpracy dotyczące produktów rolnych i spożywczych, których celem jest stosowanie bardziej rygorystycznych wymogów niż wymogi obowiązkowe, mogą mieć pozytywny wpływ na cel wspólnej polityki rolnej, jakim jest zapewnienie odpowiedniego poziomu życia ludności wiejskiej, oraz na cel zrównoważonego rozwoju Unii. W związku z powyższym w szczególnych okolicznościach takie inicjatywy nie powinny podlegać stosowaniu art. 101 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

- (23) W okresach poważnych zakłóceń równowagi na rynku określone kategorie działań zbiorowych podejmowanych przez podmioty prywatne mogą przyczynić się do ustabilizowania przedmiotowych sektorów. Celem zapewnienia podmiotom prywatnym niezbędnych zasobów do realizacji tych działań, Komisja powinna mieć możliwość udostępniania zasobów unijnych z rezerwy rolnej na wsparcie tych działań. Państwa członkowskie powinny również mieć możliwość przydzielania dodatkowych zasobów krajowych.
- (24) Aby umożliwić plantatorom buraków cukrowych korzystanie z bardziej klarownych umów i zapewnić zharmonizowane ramy umowne przy jednoczesnym uwzględnieniu specyfiki sektora buraków cukrowych, warunki zakupu w umowach na dostawy buraków cukrowych należy dostosować do warunków stosowania pisemnych umów w innych sektorach rolnych.
- (25) Należy zatem odpowiednio zmienić rozporządzenie (UE) nr 1308/2013.
- (26) Aby wzmocnić pozycję rolników w łańcuchu dostaw żywności, należy zmienić kilka przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115⁸ w odniesieniu do rodzajów interwencji w niektórych sektorach. Zmiany te mają pomóc rolnikom podejmować decyzje o pozostaniu członkami lub o przystąpieniu do organizacji producentów lub zrzeszeń organizacji producentów uznanych na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 ze względu na pozytywną rolę, jaką te organizacje i zrzeszenia odgrywają w zwiększaniu siły przetargowej producentów. Ponadto, aby zapewnić bardziej skuteczne i ukierunkowane wsparcie dla organizacji producentów za pośrednictwem planów strategicznych WPR, należy przewidzieć możliwość zwiększenia unijnej pomocy finansowej dla programów operacyjnych w niektórych sektorach.
- (27) Wartość produkcji owoców i warzyw wprowadzanych do obrotu przez organizacje producentów w porównaniu z całkowitą wartością produkcji owoców i warzyw pozostaje w niektórych państwach członkowskich znacznie niższa od średniej unijnej. Wśród dostępnych zachęt finansowych państwa członkowskie mogą już udzielać krajowej pomocy finansowej, przewidzianej w art. 53 rozporządzenia (UE) 2021/2115, organizacjom producentów znajdującym się w niektórych regionach, w których stopień zorganizowania jest znacznie niższy od średniej unijnej. W celu zwiększenia konkurencyjności, poprawy pozycji rolników w łańcuchu wartości i tworzenia nowych organizacji producentów należy przyznać zachętę finansową polegającą na zwiększeniu o 10 % unijnej pomocy finansowej organizacjom producentów w państwach członkowskich, w których stopień zorganizowania producentów jest niższy niż 10 % przez 3 kolejne lata poprzedzające realizację odpowiedniego programu operacyjnego.
- (28) W celu ułatwienia wymiany pokoleń w sektorze rolnym i zachęcania nowych producentów będących członkami organizacji producentów w sektorze owoców i warzyw oraz w innych sektorach, o których mowa w art. 42 lit. f) rozporządzenia (UE) 2021/2115, szczególną zachętę należy przyznać młodym rolnikom i nowym

⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiające przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013 (Dz.U. L 435 z 6.12.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/oj>).

rolnikom, którzy przystępują do organizacji producentów uznanej na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1308/2013. W związku z tym należy dopuścić ewentualny wzrost o 10 % unijnej pomocy finansowej na wydatki związane z inwestycjami dokonywanymi w gospodarstwie młodego rolnika lub nowego producenta, który po raz pierwszy przystępuje do uznanej organizacji producentów.

- (29) Z uwagi na powtarzające się w ostatnich latach niekorzystne zjawiska klimatyczne, klęski żywiołowe, choroby roślin lub porażenia agrofagami, okazało się przydatne, aby organizacje producentów i zrzeszenia organizacji producentów mogły przekierowywać środki, w tym unijną pomoc finansową w ramach funduszu operacyjnego, na interwencje konieczne do zaradzenia skutkom tych zjawisk. Należy zatem przewidzieć możliwość zwiększenia unijnej pomocy finansowej określonej w art. 52 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2021/2115 z 50 % do 70 % faktycznie poniesionych wydatków, pod pewnymi warunkami.
- (30) Aby wspierać wprowadzanie rodzajów interwencji w innych sektorach, o których mowa w art. 42 lit. f) rozporządzenia (UE) 2021/2115, od 2025 r. państwa członkowskie powinny mieć możliwość bardziej elastycznego dostosowywania przydziału środków finansowych dla tych sektorów dzięki wykorzystaniu do 6 % ich przydziału na płatności bezpośrednie.
- (31) Należy zatem odpowiednio zmienić rozporządzenie (UE) 2021/2115.
- (32) W celu zapewnienia, aby zasoby Unii z rezerwy rolnej mogły być udostępniane państwom członkowskim na wspieranie działań zbiorowych podmiotów prywatnych w okresach poważnych zakłóceń równowagi na rynku, możliwość wykorzystania rezerwy rolnej należy rozszerzyć na wsparcie działań zbiorowych, jeżeli Komisja zdecyduje, że do tych działań nie mają zastosowania reguły konkurencji.
- (33) Należy zatem odpowiednio zmienić art. 16 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2116⁹.
- (34) Aby dać podmiotom gospodarczym niezbędny czas na dostosowanie się i umożliwić Komisji ocenę istniejących krajowych systemów i praktyk, stosowanie przepisów dotyczących zastrzeżenia określeń fakultatywnych „uczciwy”, „sprawiedliwy” i terminów równoznacznych oraz terminu „krótkie łańcuchy dostaw” należy odroczyć o 2 lata po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia. Ponadto, aby operatorzy mogli dostosować swoje stosunki umowne do nowych przepisów dotyczących umów pisemnych, stosowanie tych przepisów należy odroczyć o 18 miesięcy po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1
Zmiany rozporządzenia (UE) nr 1308/2013

W rozporządzeniu (UE) nr 1308/2013 wprowadza się następujące zmiany:

⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2116 z dnia 2 grudnia 2021 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 (Dz.U. L 435 z 6.12.2021, s. 187, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2116/oj>).

- 1) po podsekcji 3 w części II tytuł II rozdział I sekcja 1 dodaje się podsekcję w brzmieniu:

„Podsekcja 3a

Stosowanie określeń fakultatywnych w odniesieniu do produktów we wszystkich sektorach wymienionych w art. 1 ust. 2

Artykuł 88a

Określenia fakultatywne dotyczące warunków handlowych

1. Określenia „uczciwy”, „sprawiedliwy” lub określenia równoznaczne z tymi określeniami mogą być stosowane wyłącznie – samodzielnie lub w połączeniu z innymi określeniami – na etykietach, w ramach prezentacji, w materiałach reklamowych lub w dokumentach handlowych produktów z sektorów wymienionych w art. 1 ust. 2, które są wprowadzane do obrotu, pod warunkiem że określenia te są używane do informowania podmiotów skupujących o obowiązujących zasadach organizacji produkcji, dystrybucji lub wprowadzania do obrotu, które przyczyniają się co najmniej do:
 - a) stabilności i przejrzystości w relacjach rolników z podmiotami skupującymi w całym łańcuchu dostaw,
 - b) uznania przez uczestniczących rolników ceny za ich produkty za sprawiedliwą oraz
 - c) wspólnych inicjatyw służących realizacji co najmniej jednego z celów zrównoważonego rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych.
2. Określenie „krótki łańcuch dostaw” może być stosowane wyłącznie – samodzielnie lub w połączeniu z innymi określeniami – na etykietach, w ramach prezentacji, w materiałach reklamowych lub w dokumentach handlowych produktów z sektorów wymienionych w art. 1 ust. 2, które są wprowadzane do obrotu, pod warunkiem że określenie to jest używane do informowania podmiotów skupujących o obowiązujących zasadach organizacji produkcji, dystrybucji lub wprowadzania do obrotu, które przewidują:
 - a) bezpośrednie powiązanie między rolnikiem a konsumentem końcowym produktu, lub
 - b) bliskie powiązanie i bliską odległość geograficzną między rolnikiem a konsumentem końcowym produktu.
3. Komisja może przyjmować akty wykonawcze w celu doprecyzowania warunków, o których mowa w ust. 1 lit. a), b) i c) oraz w ust. 2 lit. a) i b), z uwzględnieniem wszelkich odpowiednich norm międzynarodowych.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.

4. Komisja jest uprawniona do przyjmowania zgodnie z art. 227 aktów delegowanych zmieniających ust. 1 w celu dodania określeń równoznacznych z określeniami „uczciwy” lub „sprawiedliwy”, jeżeli takie równoznaczne określenia są stosowane na rynku w celu informowania podmiotów skupujących o warunkach handlowych, o których mowa w ust. 1.
 5. Państwa członkowskie mogą przyjąć lub utrzymać przepisy krajowe określające warunki dodatkowe w stosunku do warunków, o których mowa w ust. 1 lit. a), b) i c) oraz w ust. 2 lit. a) i b), dotyczące stosowania określeń, o których mowa odpowiednio w ust. 1 i 2. Przepisy takie nie zakazują, nie ograniczają ani nie utrudniają stosowania określeń, o których mowa w ust. 1 i 2, w odniesieniu do produktów, które są legalnie produkowane lub wprowadzane do obrotu w innym państwie członkowskim na warunkach, o których mowa w ust. 1 i 2.
 6. Niniejszy artykuł pozostaje bez uszczerbku dla przepisów określonych w rozporządzeniu (UE) nr 1169/2011.”;
- 2) art. 148 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 148

Stosunki umowne w sektorze mleka i przetworów mlecznych

1. Każda dostawa mleka i przetworów mlecznych dokonywana w Unii przez rolnika, organizację producentów lub zrzeszenie organizacji producentów na rzecz przetwórcy, nabywcy, dystrybutora lub sprzedawcy detalicznego podlega pisemnej umowie między stronami.
Umowa taka musi spełniać warunki określone w ust. 4 i 8.
Do celów niniejszego artykułu „nabywca” oznacza przedsiębiorstwo, które przewozi surowe mleko od rolnika lub innego nabywcy do przetwórcy mleka surowego lub innego nabywcy, a w każdym takim przypadku ma miejsce przeniesienie prawa własności do mleka surowego.
2. Państwa członkowskie mogą również zdecydować, że:
 - a) dostawa mleka i przetworów mlecznych dokonywana przez producenta innego niż rolnik, organizacja producentów lub zrzeszenie organizacji producentów na rzecz przetwórcy, nabywcy, dystrybutora lub sprzedawcy detalicznego podlega pisemnej umowie;
 - b) pierwsze podmioty skupujące mleko i przetwory mleczne składają pisemną ofertę umowy na dostawę mleka i przetworów mlecznych przez rolnika, organizację producentów lub zrzeszenie organizacji producentów.

Taka umowa lub oferta umowy musi spełniać warunki określone w ust. 4 i ust. 8.

3. Państwa członkowskie ustanawiają mechanizm mediacji obejmujący przypadki, w których nie osiągnięto wzajemnego porozumienia co do zawarcia umowy, o której mowa w ust. 1 i 2, lub zmiany takiej umowy.

Państwa członkowskie informują Komisję o mechanizmach mediacji ustanowionych na ich terytorium.

4. Umowa lub oferta umowy, o których mowa w ust. 1 i 2:

- a) jest sporządzana przed dostawą;
- b) jest sporządzana w formie pisemnej, oraz
- c) zawiera w szczególności następujące elementy:
 - (i) cenę do zapłaty za dostawę, która:
 - jest niezmienna i określona w umowie lub
 - jest obliczana poprzez połączenie różnych czynników określonych w umowie, które obejmują obiektywne wskaźniki, łatwo dostępne i zrozumiałe indeksy lub metody obliczania końcowej ceny, odzwierciedlające zmiany warunków rynkowych i kosztów produkcji, dostarczone ilości oraz jakość lub skład dostarczonego mleka i przetworów mlecznych. W tym celu państwa członkowskie mogą określić wskaźniki zgodnie z obiektywnymi kryteriami na podstawie badań produkcji i łańcucha dostaw żywności. Strony umów mają swobodę powoływania się na te wskaźniki lub wszelkie inne wskaźniki;
 - (ii) ilość mleka surowego lub jakość i ilość mleka lub przetworów mlecznych, które mają zostać dostarczone, oraz harmonogram tych dostaw;
 - (iii) okres obowiązywania umowy, który może być ograniczony lub nieograniczony, z klauzulą dotyczącą rozwiązania umowy. W przypadku umowy o minimalnym okresie obowiązywania dłuższym niż sześć miesięcy umowa zawiera klauzulę przeglądową, która może zostać uruchomiona przez rolnika, organizację producentów lub zrzeszenie organizacji producentów;
 - (iv) szczegóły dotyczące procedur i terminów płatności;
 - (v) ustalenia dotyczące odbioru lub dostarczenia mleka lub przetworów mlecznych oraz
 - (vi) przepisy mające zastosowanie w przypadku zaistnienia siły wyższej.

5. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1 i 2 pisemna umowa lub pisemna oferta umowy nie są wymagane w następujących przypadkach:

- a) przedmiotowe mleko lub przetwory mleczne są dostarczane przez członka organizacji producentów lub spółdzielni do organizacji producentów lub spółdzielni, której jest on członkiem, pod warunkiem że statut tej organizacji producentów lub spółdzielni lub zasady i decyzje przewidziane w tym statucie

lub z niego wynikające zawierają przepisy o skutku podobnym do przepisów określonych w ust. 4;

- b) pierwszy podmiot skupujący mleko lub przetwory mleczne jest mikroprzedsiębiorstwem lub małym przedsiębiorstwem w rozumieniu zalecenia 2003/361/WE¹⁰;
 - c) dostawa i płatność za mleko lub przetwory mleczne odbywają się jednocześnie;
 - d) dostawa odbywa się nieodpłatnie lub w ramach zbytu mleka lub przetworów mlecznych, które nie nadają się już do sprzedaży.
6. Państwa członkowskie mogą zdecydować, że pisemna umowa lub pisemna oferta nie są wymagane w co najmniej jednym z następujących przypadków:
- a) dostawa dotyczy produktów o wartości nieprzekraczającej progu określonego przez państwo członkowskie, który nie może być wyższy niż 10 000 EUR;
 - b) dostawa dotyczy mleka i przetworów mlecznych, które podlegają sezonowym wahaniom podaży lub popytu lub są nietrwałe;
 - c) dostawa dotyczy mleka i przetworów mlecznych, które podlegają tradycyjnym lub zwyczajowym praktykom sprzedaży.
7. W przypadku gdy zgodnie z ust. 5 lit. b), c) i d) lub ust. 6 nie jest wymagana pisemna umowa lub pisemna oferta umowy, rolnik, organizacja producentów lub zrzeszenie organizacji producentów mogą wymagać, aby dostawa mleka lub przetworów mlecznych była przedmiotem pisemnej umowy lub pisemnej oferty umowy. Taka umowa lub oferta umowy musi spełniać warunki określone w ust. 4 i ust. 8 akapit pierwszy.
8. Wszystkie elementy umów o dostawę mleka lub przetworów mlecznych zawartych między rolnikami, organizacjami producentów lub zrzeszeniami organizacji producentów a nabywcami, przetwórcami, dystrybutorami lub sprzedawcami detalicznymi, w tym ich elementy i części składowe, o których mowa w ust. 4 lit. c), są swobodnie negocjowane między stronami.

Państwa członkowskie mogą ustanowić co najmniej jedno z poniższych:

- a) w odniesieniu do umów pisemnych, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu:
 - (i) obowiązek uzgodnienia przez strony relacji między daną dostarczoną ilością mleka lub przetworów mlecznych a ceną do zapłaty za tę dostawę;
 - (ii) minimalny okres obowiązywania umowy, który wynosi co najmniej sześć miesięcy i nie może powodować zakłócenia właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego;
- b) w odniesieniu do pisemnych ofert, o których mowa w ust. 2 lit. b) – obowiązek podawania w pisemnej ofercie minimalnego okresu obowiązywania umowy, określonego w prawie krajowym. Taki minimalny okres obowiązywania umowy wynosi co najmniej sześć miesięcy i nie może zakłócać właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego.

¹⁰ Zalecenie Komisji z dnia 6 maja 2003 r. dotyczące definicji mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 124 z 20.5.2003, s. 36, <http://data.europa.eu/eli/reco/2003/361/oj>).

Rolnicy, organizacje producentów lub zrzeszenia organizacji producentów mogą odrzucić na piśmie minimalny okres obowiązywania umowy wymagany na podstawie akapitu drugiego.

9. Państwa członkowskie mogą wymagać, aby podmiot skupujący mleko lub przetwory mleczne rejestrował pisemne umowy, o których mowa w ust. 1, przed dostawą przedmiotowego mleka lub przetworów mlecznych dokonywaną przez rolnika, organizację producentów lub zrzeszenie organizacji producentów na rzecz nabywcy, przetwórcy, dystrybutora lub sprzedawcy detalicznego na ich terytorium.
10. Państwa członkowskie korzystające z możliwości, o których mowa w ust. 2, 6, 8 i 9, powiadamiają Komisję o sposobie ich stosowania.
11. Komisja może przyjąć akty wykonawcze określające środki niezbędne do jednolitego stosowania ust. 4 i 5 oraz środki dotyczące powiadomień, jakie mają być dokonywane przez państwa członkowskie zgodnie z ust. 10. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.”;

3) w art. 152 wprowadza się następujące zmiany:

a) w ust. 1 wprowadza się następujące zmiany:

(i) lit. a) otrzymuje brzmienie:

„a) są tworzone przez producentów w co najmniej jednym z sektorów wymienionych w art. 1 ust. 2 lub przez producentów produktów ekologicznych w co najmniej jednym z sektorów wymienionych w art. 1 ust. 2 i są kontrolowane przez rolników będących członkami organizacji, zgodnie z art. 153 ust. 2 lit. c);”;

(ii) w lit. b) formuła wprowadzająca otrzymuje brzmienie:

„b) powstały z inicjatywy rolników i prowadzą co najmniej jeden z następujących rodzajów działalności.”;

(iii) lit. c) ppkt (vi) otrzymuje brzmienie:

„(vi) ułatwianie i udzielanie pomocy technicznej w zakresie stosowania norm produkcji, poprawa jakości produktów i rozwój produktów o chronionej nazwie pochodzenia, chronionym oznaczeniu geograficznym lub objętych krajowym znakiem jakości, podejmowanie inicjatyw na rzecz krótkich łańcuchów dostaw lub stosowania określeń fakultatywnych, o których mowa w art. 88a;”;

b) ust. 1a akapit pierwszy otrzymuje brzmienie:

„1a. Na zasadzie odstępstwa od art. 101 ust. 1 TFUE organizacja producentów uznana na podstawie ust. 1 niniejszego artykułu lub organizacja producentów, w tym spółdzielnia, która nie została uznana za organizację producentów przez państwo

członkowskie, ale spełnia wymogi określone w ust. 1 niniejszego artykułu i art. 154, może planować produkcję, optymalizować koszty produkcji, wprowadzać do obrotu produkty rolne i negocjować umowy na ich dostawy w imieniu swoich członków w odniesieniu do całości lub części ich całkowitej produkcji.”;

c) w ust. 1b dodaje się akapit drugi w brzmieniu:

„Na zasadzie odstępstwa od ust. 1a i akapitu pierwszego zrzeszenie organizacji producentów uznane na podstawie art. 156 ust. 1 może również prowadzić działalność, o której mowa w ust. 1a akapit pierwszy, pod warunkiem że:

- a) jego członkowie zostali uznani zgodnie z ust. 1 niniejszego artykułu,
- b) jego członkowie nie są członkami innego uznanego zrzeszenia organizacji producentów w odniesieniu do danego produktu,
- c) jego członkowie spełniają warunki określone w ust. 1a akapit drugi lit. a) i b),
- d) wielkość produkcji objętej działalnością, o której mowa w ust. 1a akapit pierwszy, nie przekracza 33 % całkowitej produkcji krajowej danego państwa członkowskiego.”;

4) w art. 153 wprowadza się następujące zmiany:

a) ust. 2 lit. c) otrzymuje brzmienie:

„c) przepisy umożliwiające rolnikom będącym członkami demokratyczną kontrolę ich organizacji i jej decyzji, a także sprawozdań finansowych i budżetów;”;

b) ust. 2a otrzymuje brzmienie:

„2a. W statucie organizacji producentów można przewidzieć możliwość bezpośredniego kontaktu członków z nabywcami, pod warunkiem że taki bezpośredni kontakt nie zagraża realizacji celów organizacji producentów ani koncentracji podaży i wprowadzaniu produktów do obrotu przez daną organizację producentów. Uznaje się, że koncentracja podaży jest zapewniona, jeżeli zasadnicze elementy sprzedaży, takie jak cena, jakość i wielkość, są negocjowane i ustalane przez daną organizację producentów.”;

c) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Ust. 1 i 2 nie mają zastosowania do organizacji producentów w sektorze mleka i przetworów mlecznych.”;

- 5) w art. 157 ust. 1 lit. c) dodaje się podpunkt w brzmieniu:

„(xvii) propagowanie stosowania określeń fakultatywnych, o których mowa w art. 88a.”;

- 6) art. 168 otrzymuje brzmienie:

„Artykuł 168

Stosunki umowne

1. Każda dostawa produktów rolnych z sektora wymienionego w art. 1 ust. 2, innych niż mleko i przetwory mleczne oraz cukier, dokonywana w Unii przez rolnika, organizację producentów lub zrzeszenie organizacji producentów na rzecz przetwórcy, dystrybutora lub sprzedawcy detalicznego, podlega pisemnej umowie między stronami.

Umowa taka musi spełniać warunki określone w ust. 4 i 8.

2. Państwa członkowskie mogą również zadecydować, że:

- a) dostawa produktów rolnych dokonywana przez producenta innego niż rolnik, organizacja producentów lub zrzeszenie organizacji producentów na rzecz przetwórcy, dystrybutora lub sprzedawcy detalicznego, podlega pisemnej umowie;
- b) pierwszy podmiot skupujący produkty rolne składa pisemną ofertę umowy na dostawę produktów rolnych dokonywaną przez rolnika, organizację producentów lub zrzeszenie organizacji producentów.

Taka umowa lub oferta umowy musi spełniać warunki określone w ust. 4 i ust. 8.

3. Państwa członkowskie ustanawiają mechanizm mediacji obejmujący przypadki, w których nie osiągnięto porozumienia co do zawarcia umowy, o której mowa w ust. 1 i 2, lub zmiany takiej umowy.

Państwa członkowskie informują Komisję o mechanizmach mediacji ustanowionych na ich terytorium.

4. Umowa lub oferta umowy, o których mowa w ust. 1 i 2:

- a) jest sporządzana przed dostawą;
- b) jest sporządzana w formie pisemnej, oraz
- c) zawiera w szczególności następujące elementy:
 - (i) cenę do zapłaty za dostawę, która:
 - jest niezmienna i określona w umowie lub
 - jest obliczana poprzez połączenie różnych czynników określonych w umowie, które obejmują obiektywne wskaźniki, łatwo dostępne i zrozumiałe indeksy lub metody obliczania końcowej ceny, odzwierciedlające zmiany warunków rynkowych i kosztów produkcji, dostarczone ilości oraz jakość lub skład dostarczonych

produktów rolnych; w tym celu państwa członkowskie mogą określić wskaźniki zgodnie z obiektywnymi kryteriami na podstawie badań produkcji i łańcucha dostaw żywności. Strony umów mają swobodę powoływania się na te wskaźniki lub inne wskaźniki, które uznają za istotne;

- (ii) ilość i jakość odnośnych produktów rolnych, które można dostarczyć lub które muszą zostać dostarczone, wraz z terminem takich dostaw;
- (iii) okres obowiązywania umowy, który może być ograniczony lub nieograniczony, z klauzulą dotyczącą rozwiązania umowy. W przypadku umowy o minimalnym okresie obowiązywania dłuższym niż sześć miesięcy umowa zawiera również klauzulę przeglądową, która może zostać uruchomiona w szczególności przez rolnika, organizację producentów lub zrzeszenie organizacji producentów;
- (iv) szczegóły dotyczące terminów i procedur płatności;
- (v) ustalenia dotyczące odbioru lub dostawy produktów rolnych;
- (vi) przepisy mające zastosowanie w przypadku zaistnienia siły wyższej.

5. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1 i 2 pisemna umowa lub pisemna oferta umowy nie są wymagane w następujących przypadkach:

- a) przedmiotowe produkty rolne są dostarczane przez członka organizacji producentów lub spółdzielni do organizacji producentów lub spółdzielni, której jest on członkiem, pod warunkiem że statut tej organizacji producentów lub spółdzielni lub zasady i decyzje przewidziane w tym statucie lub z niego wynikające zawierają przepisy o skutku podobnym do przepisów określonych w ust. 4 lit a), b) i c);
- b) pierwszy podmiot skupujący przedmiotowe produkty rolne jest mikroprzedsiębiorstwem lub małym przedsiębiorstwem w rozumieniu zalecenia 2003/361/WE;
- c) dostawa i płatność za przedmiotowe produkty rolne odbywają się jednocześnie;
- d) dostawa odbywa się nieodpłatnie lub w ramach zbytu produktów, które nie nadają się już do sprzedaży.

6. Państwa członkowskie mogą zdecydować, że pisemna umowa lub pisemna oferta nie są wymagane w co najmniej jednym z następujących przypadków:

- a) dostawa dotyczy produktów o wartości nieprzekraczającej pewnego progu wartości określonego przez państwo członkowskie, który nie może być wyższy niż 10 000 EUR;
- b) dostawa dotyczy produktów rolnych, które podlegają sezonowym wahaniom podaży lub popytu lub są nietrwałe;
- c) dostawa dotyczy mleka i produktów rolnych, które podlegają tradycyjnym lub zwyczajowym praktykom sprzedaży.

7. W przypadku gdy zgodnie z ust. 5 lit. b), c) i d) lub ust. 6 nie jest wymagana pisemna umowa lub pisemna oferta umowy, rolnik, organizacja producentów lub zrzeszenie organizacji producentów mogą wymagać, aby każda dostawa produktów rolnych do przetwórcy, dystrybutora lub sprzedawcy detalicznego była przedmiotem pisemnej

umowy między stronami lub pisemnej oferty umowy. Taka umowa lub oferta umowy musi spełniać warunki określone w ust. 4 i ust. 8 akapit pierwszy.

8. Wszystkie elementy umów o dostawę produktów rolnych, zawartych między rolnikami, organizacjami producentów lub zrzeszeniami organizacji producentów a przetwórcami, dystrybutorami lub sprzedawcami detalicznymi, w tym te elementy i ich części składowe, o których mowa w ust. 4 lit. c), są swobodnie negocjowane między stronami.

Państwa członkowskie mogą ustanowić co najmniej jedno z poniższych:

- a) w odniesieniu do umów pisemnych, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, państwo członkowskie może ustanowić:
 - (i) obowiązek uzgodnienia przez strony relacji między daną dostarczoną ilością produktów rolnych a ceną do zapłaty za tę dostawę;
 - (ii) minimalny okres obowiązywania umowy, który wynosi co najmniej sześć miesięcy i nie może powodować zakłócenia właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego;
- b) w odniesieniu do pisemnych ofert, o których mowa w ust. 2 lit. b) – obowiązek podawania w pisemnej ofercie minimalnego okresu obowiązywania umowy, określonego w tym celu w prawie krajowym. Taki minimalny okres obowiązywania umowy wynosi co najmniej sześć miesięcy i nie może zakłócać właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego.

Rolnicy, organizacje producentów lub zrzeszenia organizacji producentów mogą odrzucić na piśmie minimalny okres obowiązywania umowy wymagany na podstawie akapitu drugiego.

9. Państwa członkowskie mogą wymagać, aby podmiot skupujący produkty rolne rejestrował pisemne umowy, o których mowa w ust. 1, przed dostawą przedmiotowych produktów rolnych dokonywaną przez rolnika, organizację producentów lub zrzeszenie organizacji producentów na rzecz przetwórcy, dystrybutora lub sprzedawcy detalicznego na ich terytorium.
10. Państwa członkowskie korzystające z możliwości, o których mowa w ust. 2, 6, 8 i 9, powiadamiają Komisję o sposobie ich stosowania.
11. Komisja może przyjąć akty wykonawcze określające środki niezbędne do jednolitego stosowania ust. 4 i 5 oraz środki dotyczące powiadomień, jakie mają być dokonywane przez państwa członkowskie zgodnie z ust. 10. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.”;
- 7) w art. 210a wprowadza się następujące zmiany:
- a) w ust. 3 dodaje się litery w brzmieniu:

„d) wspieranie rentowności małych gospodarstw zależnych głównie od pracy rodzinnej o standardowej produkcji w rozumieniu art. 2 pkt 8 rozporządzenia Rady (WE) nr 1217/2009¹¹, która nie przekracza 100 000 EUR;

¹¹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1217/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. ustanawiające sieć danych dotyczących poziomu zrównoważenia gospodarstw rolnych (Dz.U. L 328 z 15.12.2009, s. 27, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1217/oj>).

- e) przyciąganie i wspieranie młodych producentów produktów rolnych; lub
- f) poprawa warunków pracy i bezpieczeństwa w działalności rolnej lub przetwórczej.”;

b) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„Od dnia 8 grudnia 2023 r. producenci, o których mowa w ust. 1, mogą zwrócić się do Komisji o opinię na temat zgodności z niniejszym artykułem porozumień, decyzji i uzgodnionych praktyk, o których mowa w ust. 1, pod kątem wdrażania norm zrównoważonego rozwoju mających przyczynić się do osiągnięcia co najmniej jednego z celów określonych w ust. 3 lit. a), b) i c).

Od dnia [wejście w życie + 2 lata] r. producenci, o których mowa w ust. 1, mogą zwrócić się do Komisji o opinię na temat zgodności z niniejszym artykułem porozumień, decyzji i uzgodnionych praktyk, o których mowa w ust. 1, pod kątem wdrażania norm zrównoważonego rozwoju mających przyczynić się do osiągnięcia co najmniej jednego z celów określonych w ust. 3 lit. d), e) i f).

Komisja przesyła wnioskodawcy swoją opinię w terminie czterech miesięcy od otrzymania kompletnego wniosku.

Jeżeli Komisja uzna w dowolnym momencie po wydaniu opinii, że warunki, o których mowa w ust. 1, 3 i 7 niniejszego artykułu, nie są już spełnione, stwierdza, że w przyszłości do danego porozumienia, decyzji lub uzgodnionej praktyki będzie mieć zastosowanie art. 101 ust. 1 TFUE, i odpowiednio informuje o tym producentów.

Komisja może zmienić treść opinii z własnej inicjatywy lub na wniosek państwa członkowskiego, w szczególności jeśli wnioskodawca przekazał nieprawidłowe informacje lub wykorzystał opinię w sposób niewłaściwy.”;

8) art. 222 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W okresach występowania poważnych zakłóceń równowagi na rynkach Komisja może przyjmować akty wykonawcze stanowiące, że art. 101 ust. 1 TFUE nie powinien mieć zastosowania do porozumień i decyzji rolników, zrzeszeń rolników, lub związków takich zrzeszeń, lub uznanych organizacji producentów, zrzeszeń uznanych organizacji producentów i uznanych organizacji międzybranżowych, działających w którymkolwiek z sektorów, o których mowa w art. 1 ust. 2 niniejszego rozporządzenia, pod warunkiem że takie porozumienia i decyzje nie zakłócają właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego, mają na celu wyłącznie ustabilizowanie danego sektora oraz można je zaliczyć do jednej lub większej liczby następujących kategorii:

- a) wycofanie z rynku lub bezpłatna dystrybucja produktów;
- b) przekształcanie i przetwarzanie;
- c) przechowywanie przez podmioty prywatne;

- d) wspólne środki promocji;
- e) porozumienia dotyczące wymogów jakościowych;
- f) wspólne zakupy środków produkcji niezbędnych do zwalczania rozprzestrzeniania się w Unii plag i chorób zwierząt i roślin lub środków produkcji niezbędnych do przeciwdziałania skutkom katastrof naturalnych w Unii;
- g) tymczasowe planowanie produkcji z uwzględnieniem szczególnego charakteru cyklu produkcyjnego;

W przypadku gdy Komisja przyjmuje akty wykonawcze zgodnie z akapitem pierwszym niniejszego artykułu, może podjąć decyzję o udostępnieniu zainteresowanym państwom członkowskim wsparcia Unii z rezerwy rolnej, o której mowa w art. 16 rozporządzenia (UE) 2021/2116. Takie wsparcie finansowe zapewnia środki niezbędne do wykonania tych umów i decyzji przez zainteresowane podmioty gospodarcze.

Komisja określa w aktach wykonawczych zakres odstępstwa przewidzianego w akapicie pierwszym, z zastrzeżeniem ust. 3 niniejszego artykułu, okres, w którym odstępstwo ma zastosowanie, oraz, w stosownych przypadkach, kwotę rezerwy rolnej przydzielaną danemu państwu członkowskiemu na podstawie akapitu drugiego.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 229 ust. 2.”;

9) w załączniku X wprowadza się następujące zmiany:

a) punkt I ppkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) Umowy dostawy są sporządzane na piśmie przed dostawą, dla określonej ilości buraków.”;

b) punkt I ppkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) Umowy dostawy mogą być wieloletnie. W przypadku umów o minimalnym okresie obowiązywania dłuższym niż sześć miesięcy umowa zawiera klauzulę przeglądową, która może zostać uruchomiona przez rolnika, organizację producentów lub zrzeszenie organizacji producentów.”;

c) w punkcie II ppkt 2 dodaje się akapit w brzmieniu:

„Cena jest obliczana poprzez połączenie różnych czynników określonych w umowie, które obejmują obiektywne wskaźniki, łatwo dostępne i zrozumiałe indeksy lub metody obliczania końcowej ceny, odzwierciedlające zmiany warunków rynkowych i kosztów produkcji, dostarczone ilości oraz jakość lub skład dostarczonych buraków cukrowych. W tym celu państwa członkowskie mogą określić wskaźniki zgodnie z obiektywnymi kryteriami na podstawie badań produkcji i łańcucha dostaw żywności. Strony umów mają swobodę powoływania się na te wskaźniki lub inne wskaźniki, które uznają za istotne.”;

d) w punkcie III dodaje się akapit w brzmieniu:

„Umowy dostawy zawierają przepisy mające zastosowanie w przypadku zaistnienia siły wyższej.”;

e) dodaje się punkt IXa w brzmieniu:

„PUNKT IXa

„Państwa członkowskie mogą wymagać od przedsiębiorstwa cukrowniczego zarejestrowania pisemnych umów dostawy przed dostawą buraków cukrowych.”.

Artykuł 2 **Zmiany w rozporządzeniu (UE) 2021/2115**

W rozporządzeniu (UE) 2021/2115 wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 52 wprowadza się następujące zmiany:

a) w ust. 3 dodaje się lit. i) w brzmieniu:

„i) organizacja producentów lub zrzeszenie organizacji producentów realizuje program operacyjny w państwie członkowskim, w którym stopień zorganizowania producentów w sektorze owoców i warzyw był mniejszy niż 10 % przez trzy kolejne lata poprzedzające realizację programu operacyjnego. Stopień zorganizowania oblicza się jako wartość produkcji owoców i warzyw uzyskanej w danym państwie członkowskim i sprzedanej przez organizację producentów i zrzeszenia organizacji producentów uznane na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1308/2013, podzieloną przez całkowitą wartość produkcji owoców i warzyw uzyskanej w tym państwie członkowskim.”;

b) dodaje się ust. 5a w brzmieniu:

„5a. Limit 50 % przewidziany w ust. 1 zwiększa się do 60 % w przypadku wydatków związanych z celami, o których mowa w art. 46 lit. a), b) lub c), jeżeli spełnione są następujące warunki:

a) wydatki są związane z inwestycjami w rzeczowe aktywa materialne i niematerialne, o których mowa w art. 47 ust. 1 lit. a), dokonywanymi przez młodych rolników lub nowych rolników, którzy przystępują po raz

pierwszy do organizacji producentów uznanej na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1308/2013;

b) inwestycje, o których mowa w lit. a), są realizowane na terenie gospodarstw tych młodych rolników lub nowych rolników w ramach ich pierwszego programu operacyjnego.”;

c) dodaje się ust. 7 w brzmieniu:

„7) Limit 50 % przewidziany w ust. 1 zwiększa się do 70 % rzeczywistych wydatków poniesionych w danym roku na programy operacyjne realizowane przez organizacje producentów lub zrzeszenia organizacji producentów i dotknięte w tym roku niekorzystnymi zjawiskami klimatycznymi, klęskami żywiołowymi, chorobami roślin lub inwazjami agrofagów, które mają być identyfikowane przez państwa członkowskie.”;

2) w art. 68 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Art. 52 ust. 3 lit. a)–d) i f)–h) oraz art. 52 ust. 5a niniejszego rozporządzenia stosuje się odpowiednio.”;

3) art. 88 ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7) Od 2025 r. państwa członkowskie mogą rewidować swoje decyzje, o których mowa w ust. 6, w ramach wniosków o zmianę ich planów strategicznych WPR, złożonych zgodnie z art. 119, i decydować o wykorzystaniu do 6 % swoich przydziałów środków na płatności bezpośrednie określonych w załączniku V, po odliczeniu w stosownych przypadkach przydzielonych środków w odniesieniu do bawełny, określonych w załączniku VIII, na rodzaje interwencji w pozostałych sektorach, o których mowa w tytule III rozdział III sekcja 7.

Kwotę odpowiadającą wartości procentowej przydziałów środków państw członkowskich na płatności bezpośrednie, o których mowa w akapicie pierwszym niniejszego ustępu, i wykorzystaną na rodzaje interwencji w innych sektorach za określony rok budżetowy uznaje się za przydziały środków państw członkowskich za rok budżetowy, dla rodzajów interwencji w innych sektorach.”.

Artykuł 3

Zmiana w rozporządzeniu (UE) 2021/2116

Art. 16 ust. 1 akapit drugi lit. b) rozporządzenia delegowanego (UE) 2021/2116 otrzymuje brzmienie:

„b) środki wyjątkowe zgodnie z art. 219, 220, 221 i 222 rozporządzenia (UE) nr 1308/2013.”.

Artykuł 4

Wejście w życie i rozpoczęcie stosowania

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Art.1 pkt 1 stosuje się od dnia [+ 2 lata] r.

Art. 1 pkt 2 i 6 stosuje się od dnia [+18 miesięcy] r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia r.

*W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodnicząca*

*W imieniu Rady
Przewodniczący*